

СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Член на Международната асоциация на съдиите (МАС)

Член на Европейската асоциация на съдиите (ЕАС)

Член на Европейски магистрати за демокрация и свободи (МЕДЕЛ)

София 1000, ул. Пиротска 7, ет.5, тел 0879686841

e.mail: office@judgesbg.org

web: <http://www.judgesbg.org>

До
Членовете на Пленума на
Висшия съдебен съвет

Уважаеми членове на Висшия съдебен съвет,

Обръщаме се към Вас – членовете на Висшия съдебен съвет (ВСС) като част от колективния орган за администриране на съдебната система, с призив да анализирате резултатите от извършената до момента от Вас работа, публично да ги представите пред съдиите и да поемете отговорност за тях. В настоящото изложение си позволяваме да систематизираме част от най-наболелите проблеми в системата, които са наистина многобройни и е практически невъзможно да бъдат изчерпани в настоящото обръщение. Най-съществените се свеждат до следното:

- 1) липса на равномерна и справедлива натовареност и условия на труд, които да позволяват решаване на делата в разумен срок, без това да коства качеството на съдебните актове и здравето на съдиите;
- 2) липса на приложени на практика справедливи правила за оценка на натовареността и атестирането на съдиите, което да се провежда своевременно, както е предписано в закона;
- 3) неспособност за провеждане на своевременни и честни конкурси за повишаване и преместване на съдиите;
- 4) липса на система за определяне на справедливо възнаграждение за съдиите, съобразно количеството и качеството на положения труд;
- 5) провал при изграждането на система за ефективно електронно правосъдие, което да бъде в услуга на гражданите и да рационализира и улеснява работа на съда.

Решаването на тези проблеми засяга всеки съдия в неговата ежедневна работа, но така също засяга в огромна степен интересите на българските граждани и нуждата от осигуряване на достъпно, навременно и качествено правосъдие. Поради това като съдийска общност ние настояваме тези нерешени задачи да са основната ежедневна цел в работата на колективния административен орган на съдебната власт. Разрешаването им трябва да става чрез диалог със съдиите в страната, който по време на мандата на

този ВСС беше прекъснат, и на практика съдиите бяха изолирани от възможността да участват в процеса да обсъждане на решенията, засягащи пряката им работа.

Считаме, че не изпълнихте конституционно възложеното Ви задължение за администриране на съдебната власт в интерес на гражданите на Република България, като защитавате съдийската независимост и самоуправление. Непоследователните Ви действия създаваха серия от публични скандали, които още повече Ви отдалечаваха от смислената работа в полза на съдиите, съдебната система и обществото, поради което заявяваме, че отговорното поведение изисква да подадете своите оставки като членове на ВСС.

Затова се обръщаме към Вас с апел да последвате примера на Боряна Димитрова и Красимир Шекерджиев и да подадете оставки като членове на ВСС. Подаването на оставка е единственият начин за поемане на отговорност, поради което се отнасяме с разбиране към личния акт на нашите колеги.

Мотивираме искането си, като представяме информация синтезирано за няколко от най-големите проекти за реформа и подобряване на работата в съдебната системата, за които ВСС беше отговорен, но които на практика бяха провалени поради лошо планиране, некомпетентно управление и отказ за провеждане на диалог със съдиите.

1. Провал на работата по проект „Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата“:

1. Дейността на ВСС по отношение на разработване и внедряване на Единна информационна система на съдилищата (ЕИСС)

По този най-важен за съдийската общност проект абсолютно безотговорно работата и по двете направления премина без широко предварително обсъждане със съдийската общност. **Необяснимо от гледна точка на провежданата дългогодишна реформа за прекратяване на влиянието на прокуратурата върху управлението на съдилищата и функционирането на съда за ръководител на проекта беше определен прокурор – Гергана Мутафова, въпреки че предметът на проекта засяга съдиите и изисква добро познаване в детайли на съдийската работа и стандартите за независимост на съда.**

Единодушно¹ при приемането на акта за одобряване на ЕИСС с решение от 18 юни 2020 г. на Пленума на Висшия съдебен съвет становищата на съдиите и на съдебните служители изобщо не са представени и обсъдени в заседанието. В заседанието² са участвали единствено представители на фирмата на изпълнител

¹ Само по отношение на диспозитива на приетото решение по т. 1.3. Приетата за използване система по т. 1.2 да се внедри във всички съдилища (с изключение на административните съдилища и Върховен административен съд) по одобрен от ВСС график има двама членове, които се изказват и гласуват „против“ – Атанаска Дишева и г-н Лозан Панов. <http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/28/Res-VSS-2020-06-18-%D0%92%D0%9A%D0%92.pdf>

² Как е протекла дискусиата и значимостта на обсъжданите въпроси може да се види тук <http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/28/pr-14-18-06-2020-PI.pdf>

„Информационно обслужване“ АД, като, видно от дискусиата, членове на СК не са били запознати с реалния резултат от ЕИСС и дали той е полезен и годен за употреба в съдилищата. В хода на дискусиата по приемане на решението е докладвано, че е извършена съгласувателна процедура с Министерството на правосъдието, която е толкова формална, че се изразява в едно изречение, което е под условие, че ще бъде извършено последващо съгласуване с Държавата агенция „Електронно управление“. На това изобщо не е обърнато внимание.

С решение на Пленума на ВСС на 23 юли 2020 г. единодушно се приема окончателен график на внедряване на ЕИСС в останалите съдилища в страната – след пилотните, без административните съдилища и Върховния административен съд.

Видно е от дискусиата на заседанието в Пленума на ВСС, че няма изслушване на съдиите и служителите от пилотни съдилища, в които е внедрена ЕИСС. Не са обсъдени по никакъв начин техни констатации във връзка с процеса на работа с новата ЕИСС. Всички въпроси отново са обсъдени само със служителите на изпълнителя, като единствено техните мнения са взети предвид. Остава се с впечатление, че няма констатации до този момент от работата на пилотните съдилища в реална среда, защото такива изобщо не са докладвани.

Това обаче е **невярно**, защото към тази дата има констатации от пилотните съдилища, които са официално внесени във ВСС. Първото писмо е от 6.07.2020 г. Съдиите от Окръжен съд Благоевград посочват в 43 точки конкретни проблеми на системата с конкретни предложения. Второто писмото е от 16.07.2020 г. В това писмо колегите от Апелативен съд – Велико Търново изрично посочват: *„Считаме, че беше целесъобразно пилотното внедряване на ЕИСС да се извърши за определен период от време в тестова, а не в реална среда и едва тогава след констатиране и отстраняване на конкретните недостатъци да се приложи функционирането на софтуера в една работна среда“*. Постъпило е и писмо от 22.07.2020 на Окръжен съд – Варна с посочване на конкретни проблеми. На същата дата е постъпило и писмо от съдии от Окръжен съд – Смолян, Районен съд – Смолян и Районен съд – Чепеларе. В последното писмо освен многото забележки изрично се прави предложение за спиране на внедряването на системата, докато не бъде основно преработена.

При вземането на ключовите решения за внедряване на ЕИСС няма дебат и реална оценка на въздействието върху работата на съдиите и правораздаването от въвеждане на новата система. Няма оценка за смисъла и целите на тази система и дали се постига решаване на съществуващите проблеми. Не са обсъжда въпросът колко време е нужно за обучение на съдии и служители за работа със системата; как и кога ще се случи това, за да не се блокират работата на съда и достъпът на гражданите до правосъдие. Няма дори идея да се направят предварителни тестове, след което да се оцени работата на системата от съдите и служителите, да се отстранят пропуските и едва тогава да се взема решение за въвеждане на ЕИСС в съдилищата. Това бяха нужните действия от страна на компетентния отговорен държавен орган, който действа в името на държавния интерес.

Признание за пълна липса на ВСС на готовност за въвеждане на електронно правосъдие откриваме и в публикувания от предходното правителство вариант на План за възстановяване³. Проект № 29 предвижда 3 млн. лв. за доработка на ЕИСС, 10 млн. лв. за компютърни конфигурации и 12 млн. лв. за център за данни; проект № 30 – 1 млн. лв. за доработка на ЕПЕП.

Становищата на съдиите от пилотните съдилища стават публични едва през август 2020 г.⁴ Не е ясно защо тези становища не са докладвани по-рано на членовете на ВСС и дали това не се дължи на административен хаос. В началото на септември 2020 г. постъпват становища на председателите на апелативните съдилища с препоръки за отстраняване на недостатъци и подобряване на системата⁵, на които не е обърнато внимание.

Действията на ВСС по приемане изпълнението на проекта в частта за ЕИСС – от началото на юни до средата на септември 2020 г., предизвикаха **становището на 130 съдии от Софийския районен съд** за спиране на работата с ЕИСС до отстраняване на констатираните недостатъци, които са изброени в нарочна декларация, изпратена на ВСС. В подкрепа на тези искания се подписаха и съдии и служители от Районен съд – Каварна, Районен съд – Благоевград, Районен съд – Севлиево, Районен съд – Поморие, Районен съд – Средец, Районен съд – Враца, Окръжен съд – Враца, Районен съд – Ловеч, Окръжен съд – Ловеч, Окръжен съд – Смолян, Окръжен съд – Кюстендил, Апелативен съд – Пловдив, Апелативен съд – София, Софийския градски съд и Върховния касационен съд⁶.

Тази декларация не е обсъдена от членовете на ВСС, което доведе до ново **обръщение на 147 съдии от Софийския районен съд, което е подкрепено и от над 70 съдебни служители на СРС**⁷. В обръщението на съдиите от СРС освен конкретни препоръки за ЕИСС са направени и изрични искания и предложения, които не са обсъдени и досега от членовете на ВСС. Едно от исканията на съдиите от СРС е за публично изслушване на съдиите във връзка с реализацията на електронното правосъдие и проблемите с натовареността. На 16.09.2020 г. съдиите от СРС, СГС и САС, подкрепени от адвокатите в София, излизат на протест пред ВСС в защита на

³ <https://www.nextgeneration.bg/upload/50/projects-npvu-16042021.zip>

⁴ <https://news.lex.bg/%D1%81%D1%8A%D0%B4%D0%B8%D0%B8-%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%82-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%BA%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%B5%D0%BB%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D1%81%D1%8A%D0%B4%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D1%89%D0%B0-%D0%B2-%D0%BF/>

⁶ <https://news.lex.bg/wp-content/uploads/2020/09/%D1%82%D1%83%D0%BA-1.pdf>

⁷ <https://sites.google.com/view/eissss/%D0%B8%D0%B7%D1%8F%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F/%D0%BE%D0%B1%D1%80%D1%8A%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-16-09-20-%D0%B3>

поставените искания. В подкрепа на исканията изрична позиция приемат Софийската адвокатска колегия и Пловдивската адвокатска колегия⁸.

Решението за спиране на работата с ЕИСС беше взето в деня на протеста, като беше удовлетворено и частично искането да има работна група, но от проведената дискусия във ВСС пролича липса на желание за поемане на отговорност на членовете на ВСС за правилата и значението на дейността на тази работна група⁹. В тази дискусия по същество представители на съдиите не участваха – те бяха освободени преди това и участие взеха само представителите на фирмата изпълнител „Информационно обслужване“ АД. Новото рестартиране на работа с ЕИСС не беше обвързано от искането на съдиите първо да се поправят всички недостатъци и чак след това да се пристъпи към обсъждане на въпроса за работа с ЕИСС. Още на следващия ден съдии от СРС предупредиха за рисковете от това решение заради доловената нагласа за удовлетворяване най-вече на интересите на изпълнителя на проекта и запазването на всяка цена на финансовата му рамка, както и поради съществуваща възможност ЕИСС да не бъде преработена по удовлетворяващ начин.¹⁰ И към днешна дата се отстраняват недостатъци и несъответствия с техническите изисквания и нормативните основания в ЕИСС, което води до значителни затруднения в работата на съдиите.

Сформираните работни групи работиха усърдно с участието на служители, съдии и компютърни специалисти. Резултатите от работата им са впечатляващи¹¹. По искане на 84 съдии от СРС, внесено официално във ВСС и Министерството на правосъдието на 15.10.2020 г.¹², докладите от дейността на работните групи трябваше да се обсъдят от ВСС преди взимане на решение за окончателно внедряване на системата. Това обръщение на съдиите от СРС беше напълно игнорирано от ВСС. Вместо това се прие решение за внедряване поетапно на ЕИСС, без да са изслушани съдиите от работната група, без да са докладвани в пълнота техните аргументи. Докладът на работните групи е изпратен на изпълнителя „Информационно обслужване“ АД, който сам да прецени какво да възприеме от направените предложения.

На 21.10.2020 г. тримата съдии от ВКС – Тотка Калчева, Мими Фурнаджиева и Бисер Траянов, които са членове на работната група, представят становище, с което заявяват изрично: **„Констатираните от нас проблеми в законодателната уредба, рефлектиращи и върху изготвянето на ЕИСС, както и множеството препоръки за създаване на липсващи функционалности в системата и за нейни доработки,**

⁸ <https://news.lex.bg/%D1%81%D1%8A%D0%B4%D0%B8%D0%B8-%D0%BE%D1%82-%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8-%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D1%89%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BF/>

⁹ <http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/28/pr-23-16-09-2020-PI.pdf>

¹⁰ <https://sites.google.com/view/eissss/%D0%B8%D0%B7%D1%8F%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F/%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%86%D0%B8%D1%8F-17-09-20-%D0%B3>

¹¹ <https://sites.google.com/view/eissss/spisak>

¹² <https://sites.google.com/view/eissss/%D0%B8%D0%B7%D1%8F%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F/%D0%BE%D0%B1%D1%80%D1%8A%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-15-10-20-%D0%B3>

направени от цялата работната група, налагат вземане на решение от ВСС за отлагане на цялостното използване от съдилищата на ЕИСС, както и предприемане на законодателни изменения относно срока на влизане в сила на разпоредбата на чл. 360з, ал. 1 ЗСВ¹³“.

От заседанието на ВСС на 22.10.2020 г. става ясно, че становището на ВКС е докладвано, по същество изобщо не е обсъждано, само е препратено към ресорни комисии на ВСС. От дискусиата в заседанието става ясно, че докладите на работна група по решение от 16.09.2020 г. са изпратени на „Информационно обслужване“ АД, които имат срок до 4.12.2020 г. да преценят кои препоръки да изпълнят. Отново не е поканен и изслушан представител на ВКС.

С ново решение от това заседание е сформирана работна група за последващ мониторинг по отношение на изпълнението на предложенията за оптимизация на Единната информационна система на съдилищата, изготвени в изпълнение на решение по т. 1.4 от Протокол № 23/16.09.2020 г. На тази група е възложено да изготви доклад за изпълнението на „Информационно обслужване“, както и да изпраща ежемесечни доклади за изпълнение на Пленума на ВСС¹⁴. И двете решения не са изпълнени.

Доклад на работната група по решение от 22.10.2020 г. е представен на заседанието на пленума на ВСС на 10.12.2020 г. Там обаче обсъждане по същество не се прави, защото се установява, че докладът е изработен от администрацията на ВСС и разпратен на членовете на работна група на 9.12.2020 г. В срок до 10.12.2020 г. са получени 17 отговора от членове на работната група – 6 положителни и 11 отрицателни. Представители на работната група не участват в заседанието, а в обсъждането на тези въпроси участва единствено представител на изпълнителя „Информационно обслужване“ АД. В крайна сметка докладът е приет за сведение и е изпратен на „Информационно обслужване“ АД¹⁵. С това решение се удължава и срокът на спиране на работа с ЕИСС до 31.12.2020 г.

Възстановяването на работата с ЕИСС става с решение на СК на ВСС от 15.12.2020 г.¹⁶, което после формално се подкрепя от Пленума на ВСС. В тази дискусия отново липсва обсъждане по същество на материалите от работните групи и на недостатъците на системата. Липсва анализ за това как да бъдат решени проблемите. Вместо това се обсъждат процедурни спорове и предложения какъв график да се избере за въвеждането на ЕИСС.

С решение от 17.12.2020 г. Пленумът на ВСС приема график за въвеждане на ЕИСС.¹⁷ **В момента съдиите работят със система, която не съответства на техническите изисквания на работния процес и на нормативната уредба в пълнота, създава им ежедневни проблеми и вместо да улеснява и да пести време**

¹³ <http://www.vks.bg/novini/2020-10-21-Stanovishte-VKS-EISS.pdf>

¹⁴ <http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/29/pr-26-22-10-2020-PL.pdf>

¹⁵ <http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/29/pr-30-10-12-2020-PL.pdf>

¹⁶ http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/30/pr_44-15-12-2020-%D0%A1K.pdf

¹⁷ <http://www.vss.justice.bg/root/f/uploads/images/pr-31-17-12-2020-pl.pdf>

затруднява осъществяването на правораздавателната им функция и на свой ред, въпреки нерешения проблем с неравномерната натовареност, губи ценно работно време.

Отговорността за тези решения на лошо административно управление на съдебната власт е на членовете на ВСС, поради което призоваваме за реален дебат по поставените въпроси с участието на всички заинтересовани страни и за незабавно спиране използването на ЕИСС до отстраняване на недостатъци в нея.

2. Дейността на ВСС по отношение на реформата на съдебната карта

Тази част от проекта ВСС похаби значителен обществен ресурс и време, срещу които няма нито обективен положителен резултат, нито дори начало на продуктивна дискусия със съдийското съсловие.

Моделът за реформа на съдебната карта или така нареченият модел 4 беше приет с решение от 19.01.2021 г. от 8 членове на Съдийската колегия¹⁸ – отново без предварително обсъждане по същество с представители на съдиите. Изложено синтезирано, този модел предвижда като основен първоинстанционен съд да функционират окръжните съдилища, а в компетентността на районните съдилища да остават дела, които общо могат да бъдат характеризирани като дела с малък материален интерес или ниска правна сложност. Следва да се отбележи, че внедряването на този модел, наред с друго, зависи от приемане на мащабни законодателни промени, като на този етап ВСС не е обсъдил дали, как и кога ще бъдат проведени тези законодателни промени като стъпка към въвеждане на модела.

Освен процедурно несъстоятелно, решението на ВСС за одобряване на модел 4 е и в разрез с установени традиции в българската съдебна система, което поради липсата на адекватна обосновка до голяма степен предвещава острата реакция на цялата правна общност срещу тази безотговорна идея за реформа на съдебната карта. Следва да се посочи, че традицията на българското правораздаване е утвърдила районния съд като основен първоинстанционен съд и това нито е случайно, нито е лесно преодолимо без интердисциплинарно научно и емпирично изследване и вземане на политическо решение от компетентната власт, която не е съдебната. Това положение има дълбоки основания в мисленето на българското общество за един достъпен и близък до населеното място съд. Няма никакво разумно обяснение в проекта за модел 4 изобщо да не бъдат изследвани задълбочено правно-нормативните, социално-икономическите аспекти¹⁹ на предложенията за коренна промяна на родовата подсъдност на делата, която всъщност отразява в голяма степен спецификата на делата и натрупаната практика по тях.

Един от аргументите на ВСС за приемане на модел 4 беше да се засили специализацията на съдиите чрез разделяне на видовете дела, които подлежат на разглеждане от районен и от окръжен съд. Аргументът за специализацията на съдиите

¹⁸ <http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/30/pr-1-19-01-2021-%D0%A1%D0%9A.pdf>.

¹⁹ http://judgesbg.org/wp-content/uploads/2021/02/stanovishte_model_4.pdf

е значим, доколкото се отнася до втората инстанция, но в никакъв случай не може да се превърща в самоцел и в самостоятелно основание за окрупняване на съдебни структури. Подходът за постигане на тази цел е различен. Той се свежда до идентифициране на типични видове дела със значими специфика с оглед на интересите на страните по тях и на обществото – типични примери са семейните, трудовите и търговските, които могат да се отделят в отделни специализирани съдилища или отделения, каквито добри световни практики има, и за които са приложими специфични процесуални правила за разглеждане. Специализиране на съдиите обаче не може да се постигне чрез грубо внедряване на предложената специализация на плоскостта районен – окръжен съд, защото така системата обрича районния съдия на декавалификация по голям кръг материалноправни въпроси – съдията би се сблъскал с тях едва след години практика, когато евентуално заеме място в окръжен съд, съответно по този начин системата би обрекла гражданите на некомпетентно правосъдие. Специализацията на съдиите е стратегически въпрос, който изисква внимателно и задълбочено обсъждане в цялата правна общност, а не само между съдиите.

Обявената основна цел на модел 4 е да се изравни натовареността на съдиите в страната, като се създаде норма на натовареност, единна за цялата държава, и на тази база да бъде определян броят на съдиите в даден съд. Защо обаче изработването на тази норма на натовареност се основава на абсолютен брой дела остана пълна загадка – кой, кога и как я е изработил, не беше оповестено. Стана частично ясно, че са правени интервюта с магистрати, но с какво съдържание и кои са интервюираните съдии, досега не е оповестено. Проблемът е, че при анализа на въпросите за натовареността не са използвани досегашните функциониращи системи за измерване на натовареността и данните за натовареността. Дори да са използвани, както се твърди, то това остава само голословно твърдение, което не се установява от аналитичните документи по проекта. Очевидно се използва изцяло нов, но неясен метод, който не е верифициран в практиката. Като се вземе предвид, че натовареността на съдиите е сериозен дългогодишен проблем, подобен подход към определянето на нормата за натовареност, освен необоснован, е несериозен и опасен, тъй като не позволява анализ или последващо използване на данни, въз основа на които е определена нормата за натовареност – такива данни в писмен вид на практика липсват.

Решението на Съдийската колегия (СК) на ВСС, а след това и на Пленума, за одобрение на модел 4 за реформа на съдебна карта доведе до реални проблеми за съдиите:

Така с решение от 26.1.2021 г. на СК на ВСС²⁰ беше обявен конкурс за младши съдии, но само за 7 бройки за Софийския градски съд, с аргумента, че няма нужда от районни съдии и те няма къде да се назначат извън София, тъй като до 2024 г. щял да се реализира модел 4. Това решение е напълно неаргументирано, тъй като не почива на реален анализ и данни и е в противоречие с решение на Комисията по атестиране и конкурсите, с което се предвижда да се обявят 22 места за младши съдии. Решението на

²⁰ <https://news.lex.bg/wp-content/uploads/2021/03/%D1%82%D1%83%D0%BA-1.pdf>

комисията е съобразно планирането, основано на утвърдените правила и данни към момента. Това е пореден пример, в който решение на кадровия орган се приема немотивирано в отклонение от становището на КАК и конкретните данни и анализи, представени от нея.

Оказва се, че още дори невъведен, модел 4 служи за важни кадрови решения на ВСС. Така съдебната власт се лишава от нови попълнения, и то за региони, където очевидно има доказана нужда и свободни места за попълване. Засегнатите райони в случая са Окръжен съд – Благоевград, Окръжен съд – Бургас, Окръжен съд – Варна, Окръжен съд – Кюстендил, Окръжен съд – Пловдив, Окръжен съд – Сливен, Окръжен съд – София, Окръжен съд – Стара Загора и Окръжен съд – Хасково.

Избраният модел 4 не съдържа и визия за това как институтът на младшите съдии ще бъде внедрен в него. По този въпрос така и не се постигна напредък в обсъжданията, което отново показва, че моделът не е всестранно обмислен с оглед спецификите на системата. Това поставя сериозния въпрос доколко съдии изобщо са участвали в разработката по проекта, под каква форма евентуално и съобразявани ли са техните становища.

Пленумът на ВСС одобри модел 4 със свое решение от 18.2.2021 г.²¹

През март 2021 г. съдии от цялата страна и от всички инстанции приеха становище, в което излагат подробни аргументи срещу модел 4 с послание, че моделът е необмислен и ще има тежки негативи последици за развитието на системата²². Това становище е адресирано да членовете на ВСС, подписано е от 568 съдии и е внесено на 15.03.2020 г. в деловодството на ВСС. Със своя публична позиция излиза и съдия Анелия Янева от СРС, която като член на Съвета по партньорство във всички обсъждания отстоява своите и на колегите си възгледи²³. Публична позиция срещу негативните последици от провеждането на модел 4 изразяват и съдиите Андрей Георгиев и Радослава Качерилска.²⁴

Месеци по-късно ВСС установява, че становището и подписката не са получени от членовете на Съвета²⁵. Същественото е, че становището и аргументите в него не бяха обсъдени. Междувременно становището на съдиите е подкрепено от Висшия адвокатски съвет²⁶, както и от общото събрание на адвокатите от страната²⁷. Провежда

²¹ <http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/30/pr-3-18-02-2021-pl.pdf>

²² <https://news.lex.bg/wp-content/uploads/2021/03/%D1%82%D1%83%D0%BA-1.pdf>

²³ <https://defakto.bg/2021/02/25/%D1%81%D1%8A%D0%B4%D0%B8%D1%8F-%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D1%8F-%D1%8F%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%B0-%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%BC%D1%8F%D0%BD%D0%B0/>

²⁴ <https://www.svobodnaevropa.bg/a/31230373.html>

²⁵ <https://www.clubz.bg/112745-vss-izgubi-podpiska-na-500-sadii-sreshtu-izbraniya-model-na-reforma>

²⁶ <https://www.vas.bg/bg/a/visshiyat-advokatski-svet-ss-seriozni-rezervi-po-otnoshenie-na-predlozheniyata-za-reforma-na-sdebnata-karta>

²⁷ <https://news.lex.bg/%D1%80%D1%8A%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BE-%D0%BD%D0%B0->

се протест от адвокати и съдии пред Съдебната палата²⁸ срещу решението на ВСС за приемане на модел 4.

През май 2021 г. идеята на модел 4 за промяна на подсъдността търпи еволюция. Независимо че има решение на ВСС за приемане на модела, той се променя отново²⁹. Внесените предложения са опит да се отговори на част от притесненията на районните съдии, че ще се деквалифицират. В новата версия се предвижда районните съдии да се произнасят по малко по-широк кръг дела. Отново не става ясно как е направен този избор от гледна точка на правната наука за родовата подсъдност досега, криминологичното, социалното и икономическото въздействие върху местните общности.

Друг съществен проблем е, че остава напълно непрозрачно кой е изпълнител по тази част от проекта, по какви правила е избран и какви са неговите компетентности; работили ли са външни експерти и какви са техните професионални знания и опит по съдоустройствени въпроси.

Аргументите на мнозинството от ВСС да приеме модел 4 бяха напълно разколебани в публичното обсъждане, организирано от министъра на правосъдието на 14.06.2021 г.³⁰ Реформата на съдебната карта изисква взаимодействие между властите, но открито, публично и аргументирано.

Едва на 15.06.2021 г. се проведе заседание на Съдийската колегия на ВСС³¹ с участие на представители на съдиите. В това заседание най-накрая беше допуснато да се съпоставят реални аргументи и те очевидно надделяха над необоснованите предложения, включени в модел 4.

Процесът по приемане на модел 4 включваше поредица от прибързани, непоследователни, некоординирани и едностранчиви действия, които доведоха до провал не само на проекта, но и на същностния дебат, и го върнаха в начална точка – търсене на консенсусна основа по тема от значим обществен интерес.

[%D0%B0%D0%B4%D0%B2%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%B5-%D0%BE%D1%82%D1%87/.](#)

²⁸ <https://news.lex.bg/%D0%B0%D0%B4%D0%B2%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B8-%D0%BE%D1%82-%D1%86%D1%8F%D0%BB%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D1%8A%D0%BB%D1%87%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE-%D0%BF/>

²⁹ [https://news.lex.bg/%d0%b2-%d1%80%d0%b0%d0%b9%d0%be%d0%bd%d0%bd%d0%b8%d1%82%d0%b5-%d1%81%d1%8a%d0%b4%d0%b8%d0%bb%d0%b8%d1%89%d0%b0-%d0%b4%d0%b0-%d0%be%d1%81%d1%82%d0%b0%d0%bd%d0%b0%d1%82-%d1%81%d0%b0%d0%bc%d0%be-%d0%b8/.](https://news.lex.bg/%d0%b2-%d1%80%d0%b0%d0%b9%d0%be%d0%bd%d0%bd%d0%b8%d1%82%d0%b5-%d1%81%d1%8a%d0%b4%d0%b8%d0%bb%d0%b8%d1%89%d0%b0-%d0%b4%d0%b0-%d0%be%d1%81%d1%82%d0%b0%d0%bd%d0%b0%d1%82-%d1%81%d0%b0%d0%bc%d0%be-%d0%b8/)

³⁰ <https://news.lex.bg/%d0%bf%d0%be%d0%bb%d0%b8%d1%82%d0%b8%d1%86%d0%b8-%d0%be%d0%b1%d1%89%d0%b8%d0%bd%d0%b8-%d0%b0%d0%b4%d0%b2%d0%be%d0%ba%d0%b0%d1%82%d0%b8-%d0%bd%d0%be%d1%82%d0%b0%d1%80%d0%b8%d1%83%d1%81%d0%b8-%d1%81/>

³¹ <https://news.lex.bg/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D1%86%D0%B8-%D0%BD%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85%D0%B0-%D0%B4%D0%B0-%D0%BD%D0%B5-%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B8%D0%BC-%D0%B7%D0%B0-%D1%81/>

II. Съществено забавяне на атестационните процедури на съдиите, което доведе и до сериозно забавяне конкурсите в системата

В основната кадрова дейност на СК на ВСС проявеният системен проблем е липсата на последователност, предвидимост и бързина на взимане на нужните практически решения в интерес на системата.

Забавянето на атестациите е системно повтарящ се хроничен проблем през целия мандат на СК на ВСС, за което отговорността е на членовете на СК.

При провеждане на някои от атестационните процедури и дисциплинарни производства СК на ВСС подходи необективно и в разрез със закона и трайната практика, което доведе до скандали³² и куриозни³³ решения на Съвета, някои от които отменяни и от Върховния административен съд³⁴.

Проблемите с бавните атестационни процедури доведоха и до сегашната ситуация, при която младши съдии, които са навършили 5-годишен стаж в системата през 2019 г., и досега не са атестирани и не могат да придобият **статут** на несменяемост, който е основна гаранция за съдийската независимост.

В резултат от забавеното атестиране по конкурс за повишаване в длъжност в окръжен съд, обявен през 2019 г., и към настоящия момент все още няма обявено класиране³⁵. По сходен начин по конкурс за повишаване в длъжност във Върховния касационен съд – Търговска колегия, обявен през 2019 г., все още няма обявено класиране³⁶.

Възмущение³⁷ в съдийското съсловие предизвика и решението на съдийската колегия на ВСС да обяви конкурс за административните съдилища, като повечето длъжности – 31, са отделени за външния конкурс за първоначално назначаване на съдии, срещу 23 за вътрешния конкурс, в който могат да участват магистрати от системата. Решението засяга негативно възможността за кариерно израстване на вече

³² <https://www.svobodnaevropa.bg/a/30061366.html>

³³ <https://news.lex.bg/%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4-%D1%82%D1%80%D0%B8-%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8-%D0%B2%D1%81%D1%81-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%B4%D1%83%D1%80/>

³⁴ <https://news.lex.bg/%D0%B2%D0%B0%D1%81-%D0%BE%D1%82%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B8-%D0%BE%D1%82%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D1%81%D1%81-%D0%B4%D0%B0-%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D1%83%D0%B2%D0%B0-%D0%B4%D0%B8/>

³⁵ <http://www.vss.justice.bg/page/view/9324>

³⁶ <http://www.vss.justice.bg/page/view/9214>

³⁷ <https://defakto.bg/2021/04/22/%d0%bf%d1%83%d1%81%d0%ba%d0%b0%d1%82-%d1%84%d0%b0%d0%bb%d1%88%d0%b8%d0%b2%d0%b0-%d0%b6%d0%b0%d0%bb%d0%b1%d0%b0-%d1%81%d1%80%d0%b5%d1%89%d1%83-%d0%ba%d0%be%d0%bd%d0%ba%d1%83%d1%80%d1%81-%d0%be%d1%82/>

действащите съдии, като съдържателни мотиви, каквито изисква законът за вземане на такова решение, не бяха изложени в дискусиата по същество³⁸.

В обобщение – не е пресилена констатацията, че СК на ВСС през изминалите повече от четири години не изпълни основните си функции на кадрови орган на съдиите. Оценяваме, че с помощта на съдиите колегията успя да защити успешно пред Народното събрание проект за изменение в процесуалните закони, което доведе до намаляване на натовареността на гражданските и търговските съдии от софийските съдилища. Положителна стъпка за справедливото разпределение на натовареността измежду съдиите в районните съдилища е и предприетата от СК на ВСС инициатива за създаване на софтуер и правила, насочени към централизирано разпределение на заповедните производства. За съжаление този проект също не е финализиран до момента. Справедливостта налага да отбележим, че Комисията по натовареност на Съдийската колегия предприе действия, съгласувани със съдиите, за изменения в Правила за оценка на натовареността на съдиите, които обаче ще влязат в действие едва след ефективното стартиране на ЕИСС. Същевременно обаче СК на ВСС не предприето едно резултатно действие за отстраняване на несъвършенствата на Системата за изчисляване на натовареността на съдиите (СИНС), което се лиши от ефективен инструмент за оценка и управление на съдебната натовареност и на практика обезсмисли дългогодишни усилия на съдиите и едно от малкото полезни постижения на предходния състав на ВСС.

III Заключение

Настоящата ни позиция съзнателно се фокусира единствено върху констатациите за некомпетентно администриране на съдебната власт по съдоустройствените технократски проблеми, защото многократно и безрезултатно сме поставяли фундаменталните въпроси, произтичащи от конституционния модел на българската държава:

– за отговорността на ВСС за избора на главен прокурор, чиито нравствени и професионални качества още преди избора бяха поставени под съмнение^{39 40};

– за уронвания авторитет на правосъдието⁴¹, включително от главния прокурор⁴² и министъра на правосъдието^{43 44 44};

³⁸ http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/31/pr-12-13_04_2021-sk.pdf

³⁹ http://judgesbg.org/wp-content/uploads/2020/09/Declaracia_VSS_ostavka.pdf

⁴⁰ http://judgesbg.org/wp-content/uploads/2020/02/do_-plenuma_3Feb.pdf

⁴¹ <http://judgesbg.org/wp-content/uploads/2020/06/deklarazia-SSB-june-2020.pdf>

⁴² https://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2020/10/22/4130492_vss_se_otkaza_da_obsujda_gla_vniia_prokuror_bilo/

⁴³ <https://www.svobodnaevropa.bg/a/30035551.html>

⁴⁴ <https://www.svobodnaevropa.bg/a/29861322.html>

– за публично оповестените твърдения за противоконституционни влияния върху кадровите решения за назначаване на председатели на съдилища^{45 46}, което в крайна сметка е в основата на вредния за правовата държава резултат – все повече съдии отказват да се кандидатираат за тези административни позиции, защото не искат да бъдат фигуранти в камуфлажи на демократични процедури^{47 48};

– за отказа да се обсъди почтено и открито липсата на дисциплинарни или организационни последици след сигнала на съдия, че дело с голям имуществен интерес, възложено му за разглеждане на принципа на случаен подбор, е било „иззето” от председател на съд^{49 50}. В същото време самият факт, че на обществеността се представяше деформирана йерархия на ценности от страна на кадровия орган на съдиите, накарваше идеята за нравственост.

Надяваме се, че не тези първостепенни по важност въпроси са квалифицирани от подалите оставка членове на ВСС като „постоянните отклонения в дневния ред на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет от важните за съдебната система и в частност – за съдилищата, теми”. Считаме обаче, че е безсмислено да продължаваме да очакваме достоен отговор на тези въпроси от този персонален състав на ВСС, защото Вие не дадохте какъвто и да било знак, че имате воля и компетентност за водене на открит и честен разговор за действителните измерители на независимостта на съдебната власт. Обръщаме вниманието Ви към технологичното управление на съдебната система, защото самите Вие настоявате, че цялото Ви внимание и време е заето с него. Лошото изпълнение на правомощията Ви в тази насока само по себе си е достатъчно за оставка.

По изложените неизчерпателно причини изразяваме убеждението си, че настоящият състав на ВСС е загубил легитимност като орган на държавна власт, тъй като в мнозинството си е станал крепител на порочен модел на управление на

⁴⁴ <http://judgesbg.org/wp-content/uploads/2020/06/deklarazia-SSB-june-2020.pdf>

⁴⁵ <https://www.svobodnaevropa.bg/a/29898061.html>

⁴⁶ <https://defakto.bg/2019/05/03/%D0%B2%D1%81%D1%81-%D0%B4%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%B8-%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D0%B8-%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D1%8F%D0%BD-%D0%BF%D0%B5%D0%B5%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D1%80/>

⁴⁷ <https://news.lex.bg/%D0%BD%D1%8F%D0%BC%D0%B0-%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB-%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D0%BE%D1%84%D0%B8/>

⁴⁸ <https://tvn.bg/nyama-kandidati-za-shef-na-okrazhniya-sad-v-ruse/>

⁴⁹ <https://ime.bg/bg/articles/bezsporno-narushenie-sporno-reshenie-nyama-nakazanie/>

⁵⁰ <http://judicialreports.bg/2017/10/%D1%81%D1%8A%D0%B4%D0%B8%D1%8F-%D0%BC%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%B2%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%B2-%D0%B8%D0%BC%D0%B0-%D0%B4%D0%B2%D0%BE%D0%B5%D0%BD-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D1%85%D0%BE%D0%B4-%D0%B2/>

съдебната власт. Затрупването на същинските органи на съдебна власт – съдиите, с нерешените проблеми на администриране, които ВСС не е в състояние да разпознае, оцени и разреши адекватно, допълнително затруднява работата на всеки отделен съдия, а от там – влошава състоянието на правосъдието в страната.

Недопустимо е освен неравномерно натоварен и обременен от лошите управленски решения на ВСС съдията да бъде и изолиран напълно от дебатите за промени в съдебната власт. Нетърпимо е, че освен съдийската общност изолирано остана и адвокатското съсловие, и цялото общество, тъй като липсва откритост и прозрачност при провеждане на реформите.

Поредицата от провали, за съжаление, не се влияе от критичните позиции и разумните аргументи на онези членове на ВСС, които поради логиката на формиране на волята на колективния орган почти винаги са оставали в малцинство. В никой случай обаче това не обезличава, още по-малкото обезсмисля техните усилия и принципа на последователност, които нагледно показаха за пореден път, че реформата в модела и структурата на ВСС е повече от наложителна.

С оглед значимостта на проблемите на съдебната власт за върховенството на правото настояваме да поемете отговорност за провала на структурните реформи от Ваша компетентност и да не губите повече обществено време.

23.6.2021 г.

гр. София

Управителен съвет

на Съюза на съдиите в България